

2022-10-06

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS 2022-00310

Medborgarförslag om hållbar upphandling och etisk konsumtion

Inkom den 31 mars 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens miljöutskott föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut.

Kommunstyrelsen noterar att det pågår ett arbete med hållbara inköp i enlighet med kommunens åtagande med Agenda 2030 samt kommunens miljöprogram och indikatorerna ”miljömärkta varor”, ”ekologisk mat” samt ”närproducerad mat i kommunens verksamheter”. Förslaget om att Nacka ska bli en Fairtrade-city avslås eftersom kommunen redan arbetar med frågan på andra sätt.

Sammanfattning

Ett flertal medborgare har inkommit med förslag om att:

a) Nacka kommun i linje med de åtaganden som följer av Agenda 2030 ska verka för en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar konsumtion och produktion genom att bli en Fairtrade City. Detta innebär att, tillsammans med det lokala civilsamhället och näringslivet, sprida kunskap och verka för en etisk och hållbar konsumtion som värnar om både människa och miljö.

b) Att kommunen slår fast i sina styrdokument att den så långt som det är möjligt ska säkerställa att dess konsumtion inte leder till negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö i de globala leverantörskedjorna genom att ställa tillräckliga hållbarhetskrav i upphandlingar och ha en hög kvalitet i uppföljningen så att kraven efterlevs.

Enheterna menar att det pågår ett arbete i linje med medborgarförslaget genom kommunens indikatorer om inköp kopplat till miljöprogrammet. Där finns mål om miljömärkta varor, ekologisk mat samt närproducerad mat till kommunens verksamheter. Det pågår även ett arbete med att integrera kommunens åtagande i enlighet med Agenda 2030 inom hela kommunorganisationen, där ett av målen handlar om hållbar konsumtion och produktion (Mål 12). Medborgarförslaget kan innebära en ökad kostnad för livsmedelsinköp till verksamheterna utöver det redan höjda livsmedelspriserna på senare tid. Slutsatsen är att Nacka inte bör ansöka om att bli en Fairtrade-city just nu.

Förslagen i medborgarförslaget

Ett flertal medborgare (6st) har inkommit med förslag att kommunen i linje med de åtaganden som följer av Agenda 2030 ska verka för en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar konsumtion och produktion genom att bli en Fairtrade City. Medborgarna föreslår också att kommunen slår fast i sina styrdokument att den så långt som det är möjligt ska säkerställa att dess konsumtion inte leder till negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö i de globala leverantörskedjorna. Det föreslår man kan åstadkommas genom att ställa tillräckliga hållbarhetskrav i upphandlingar och ha en hög kvalitet i uppföljningen så att kraven efterlevs.

Medborgarna har föreslagit följande åtgärder.

a) Att kommunen i linje med de åtaganden som följer av Agenda 2030 ska verka för en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar konsumtion och produktion genom att bli en Fairtrade City. Detta innebär att, tillsammans med det lokala civilsamhället och näringslivet, sprida kunskap och verka för en etisk och hållbar konsumtion som värnar om både människa och miljö.

b) Att kommunen slår fast i sina styrdokument att den så långt som det är möjligt ska säkerställa att dess konsumtion inte leder till negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö i de globala leverantörskedjorna genom att ställa tillräckliga hållbarhetskrav i upphandlingar och ha en hög kvalitet i uppföljningen så att kraven efterlevs.

Kriterier för att bli en fairtrade city-kommun är följande.

- Kommunen ska visa kopplingen mellan Fairtrade City-arbetet och övergripande program/strategier för Agenda 2030 och hållbar utveckling.
- En samverkansgrupp med representanter från hela lokalsamhället – kommun, näringsliv och civilsamhälle – ska leda arbetet. I gruppen ska det finnas en ordförande och en kontaktperson gentemot Fairtrade Sverige.
- Det ska tas fram en verksamhetsplan för arbetet med Fairtrade City inför varje år.
- Varje år ska samverkansgruppen arrangera informations- och engagemangsaktiviteter på temat etisk konsumtion och hållbar handel. Samverkansgruppen ska även informera om att kommunen är Fairtrade City-diplomerad.
- Kommunen ska köpa in rättvist handlade produkter och arbeta för att öka andelen rättvist handlade produkter inom den offentliga konsumtionen. Rättvist handlade produkter följer principerna för rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner för mänskliga rättigheter i arbetslivet.

Enheternas utredning och bedömning

Fairtrade är en internationell certifiering av råvaror som odlas i länder med utbredd fattigdom. Genom att en produkt är fairtradedcertifierad innebär det att varan är producerad med hänsyn till högt ställda sociala, ekonomiska och miljömässiga krav. Dialog har förts med inköpsenheten, miljöenheten, välfärd samhällsservice samt välfärd skola.

I Nacka kommuns inköspolicy står följande: ”Kommunens mål är att upphandlingar och inköp av varor och tjänster bidrar till en effektiv verksamhet med hög kvalitet och till en långsiktigt hållbar kommun. I hållbarhetsarbetet ingår såväl klimatmässig som social och ekonomisk hållbarhet”.

I Nacka kommuns miljöprogram finns indikatorer och mål kopplat till andelen miljömärka varor som köps in till kommunen. Målet är att 60% av kommunens varor ska vara miljömärkta till år 2030. Det finns även en indikator och målsättning kopplat till andelen ekologisk mat som kommunen köper till verksamheterna, här är målsättningen att 75 % av maten i kommunens verksamheter ska vara ekologisk till 2030. Utöver detta finns även mål om att handla mer närproducerat. Enheterna anser att den redan befintliga styrningen räcker.

På följande sätt arbetar Nacka kommun med hållbarhet i livsmedelsinköp och detta sammanställs och följs upp årligen. Enheterna anser att detta även ska ligga i fokus framöver inom området hållbara livsmedelsinköp och att det inte behövs någon ytterligare indikator kopplat till fairtrade eller att kommunen ska bli en fairtrade-city.

Krig i Europa, höjd inflation, höga livs- och drivmedelspriser påverkar kommunens ekonomi vad kommer till inköp av bland annat livsmedel där skolor och andra verksamheter ser ökade kostnader. Ett medlemskap i Fairtrade-city kan komma att innebära ytterligare ökade kostnader, inte främst för medlemskapet och diplomering utan för ökade priser på de produkter som köps in. Verksamheterna är tveksamma till att ställa krav på fairtrade med dagens omvärldsbild, exempelvis prisökningen på livsmedel. Detta innebär inte att frågan om Fairtrade inte är viktig, kommunens vilja är att så långt det är möjligt jobba med hållbara leveranskedjor inom flera inköpskategorier, inte bara livsmedel.

Fairtrade-certifierade produkter köps in idag, men i liten omfattning.

Det pågår även ett arbete med att integrera kommunens åtagande i enlighet med Agenda 2030 inom hela kommunorganisationen, där ett av målen handlar om hållbar konsumtion och produktion (Mål 12). En hållbar konsumtion är en förutsättning för att kommunen ska kunna uppnå de globala målen i Agenda 2030.

Slutsatsen är att Nacka inte bör ansöka om att bli en fairtrade-city just nu.

Ekonomiska konsekvenser

Om kommunen väljer att ansöka och bli en fairtrade-city tillkommer en årlig diplomeringsavgift om 25 000 kronor, eventuellt ökade kostnader för inköp av livsmedel samt arbetstid för att driva arbetet internt med verksamhetsplaner och samverkansgrupper. Förslag till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser jämfört med idag.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut medför inga skillnader för barn jämfört med hur det ser ut idag.

Bilagor

1. Medborgarförslag om hållbar upphandling och etisk konsumtion, 2022-03-31

Per Enarsson
Miljöchef
Miljöenheten

Oskar Niemi
Miljösamordnare
Miljöenheten